

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2010 r.

w sprawie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, zwanych dalej „funkcjonariuszami” i sposobu postępowania w tym zakresie.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) osadzony – skazanego, tymczasowo aresztowanego, ukaranego lub osobę, wobec której zastosowany został środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności;
- 2) dowódca zmiany – funkcjonariusza kierującego zmianą w zakładzie karnym lub areszcie śledczym albo jego zastępcę, a także funkcjonariusza kierującego zmianą w podległym im oddziale.

§ 3. 1. Funkcjonariusze mogą stosować środki przymusu bezpośredniego, broń palną oraz psa służbowego, będące na wyposażeniu Służby Więziennej.

2. W razie potrzeby można stosować jednocześnie kilka środków przymusu bezpośredniego.

3. Przypadek zastosowania środków przymusu bezpośredniego albo użycia broni palnej lub psa służbowego należy odnotować odpowiednio w dokumentacji z przebiegu służby dowódcy zmiany lub w dokumentacji z przebiegu służby konwojowej.

§ 4. 1. O zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego decyduje Dyrektor Generalny Służby Więziennej, dyrektor okręgowy Służby Więziennej, dyrektor zakładu karnego i aresztu śledczego oraz kierownik podległego im oddziału, komendant ośrodka szkolenia i komendant

2

ośrodka doskonalenia kadr Służby Więziennej, a także osoba ich zastępująca, zwany dalej „kierownikiem jednostki”, każdy w zakresie swoich uprawnień, a w przypadku wykonywania czynności służbowej poza jednostką organizacyjną Służby Więziennej przez kilku funkcjonariuszy, o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego, decyduje funkcjonariusz dowodzący.

2. Funkcjonariusz może samodzielnie decydować o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, w które został wyposażony w związku z wykonywaną czynnością służbową, wyłącznie w przypadkach usiłowania zamachu na życie lub zdrowie ludzkie, usiłowania ucieczki przez osadzonego, a także w pościgu za osadzonym lub osobą, o której mowa w art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, zwanej dalej „ustawą”. O zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego funkcjonariusz niezwłocznie melduje swojemu bezpośredniemu przełożonemu.

3. O zaprzestaniu stosowania środków przymusu bezpośredniego decydują osoby wymienione w ust. 1 i 2.

4. W razie zastosowania środków przymusu bezpośredniego funkcjonariusz dowodzący lub funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 2, sporządza notatkę służbową.

5. Notatka służbowa, o której mowa w ust. 4, powinna zawierać, w szczególności:

- 1) dane identyfikacyjne osoby podejmującej decyzję o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego oraz osoby dowodzącej, a także pozostałych funkcjonariuszy uczestniczących w stosowaniu środka przymusu bezpośredniego;
- 2) czas i miejsce zastosowania środka przymusu bezpośredniego;
- 3) w miarę możliwości dane osoby, wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego;
- 4) przyczyny i rodzaj zastosowanych środków przymusu bezpośredniego;
- 5) inne ważne okoliczności zdarzenia;
- 6) podpis osoby dowodzącej;
- 7) uwagi kierownika jednostki.

§ 5. 1. Osadzonemu, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego, zapewnia się pomoc lekarską:

- 1) gdy nastąpiło jego zranienie;
- 2) pojawiły się widoczne objawy zagrożenia dla jego życia lub zdrowia;
- 3) na jego wniosek.

2. Osadzonego, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego poddaje się oddziaływaniu wychowawczo-psychologicznemu.

3. W razie konieczności stosowania środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w

3

art. 19 ust. 1 pkt 2 – 4 i 12 ustawy, przez okres każdorazowo przekraczający 24 godziny od rozpoczęcia stosowania tych środków lub od poprzedniego badania, lekarz po przeprowadzeniu badania przedstawia opinię, co do możliwości dalszego ich stosowania.

4. Wyniki badań, o których mowa w ust. 1 i 3, należy odnotować w dokumentacji medycznej osadzonego.

5. Wyniki oddziaływań wychowawczo-psychologicznych odnotowuje się w dokumentacji osobopoznawczej osadzonego.

6. W razie zastosowania środka przymusu bezpośredniego wobec osoby, o której mowa w art. 19 ust. 4 ustawy, zwanej dalej „inną osobą”, badanie lekarskie, wykonuje się niezwłocznie po przerwaniu stosowania środka, o ile osoba ta wyrazi zgodę, chyba że zachodzi stan zagrożenia życia lub nie jest ona w stanie wyrazić swojej woli. Wyniki badania lub fakt odmowy dokumentuje się w formie pisemnej.

7. Kontrole zachowania się osadzonego lub innej osoby, wobec której zastosowano środki przymusu bezpośredniego należy odnotować odpowiednio w dokumentacji z przebiegu służby dowódcy zmiany lub w dokumentacji z przebiegu służby konwojowej.

§ 6. 1. Dowódca zmiany w trakcie bezpośredniej kontroli zachowania osadzonego, w odstępach czasu nie przekraczających 4 godzin, jest obowiązany do dokonywania oceny, czy jest konieczne dalsze stosowanie środków, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2 – 4 i 12 ustawy.

2. Zachowanie osadzonego, wobec którego zastosowano środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2 – 4 i 12 ustawy, podlega bezpośredniej kontroli przez funkcjonariusza wyznaczonego przez dowódcę zmiany, nie rzadziej, niż co 2 godziny.

3. Zasad, o których mowa w ust. 2, można nie stosować wobec osadzonego umieszczonego w celi zabezpieczającej, gdy jest on objęty monitorowaniem przez wewnętrzny system urządzeń rejestrujących.

4. Dowódca zmiany realizując kontrolę w okresie snu osadzonego w godzinach określonych w porządku wewnętrznym zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie dokonuje oceny konieczności dalszego stosowania środków przymusu bezpośredniego.

§ 7. W jednostce organizacyjnej Służby Więziennej, niebędącej zakładem karnym lub aresztem śledczym, stosowanie kajdanek wobec innej osoby albo kajdanek, jednoczęściowego pasa obezwładniającego wobec osadzonego kontroluje funkcjonariusz wyznaczony przez kierownika tej jednostki.

§ 8. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu doraźnego, krótkotrwałego, obezwładnienia lub zmuszenia do wykonania polecenia.

2. Używając siły fizycznej nie należy zadawać uderzeń, chyba, że funkcjonariusz działa w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie własne lub innej osoby albo mienie, a także w celu przeciwdziałania ucieczce osadzonego.

§ 9. 1. Umieszczenie w celi zabezpieczającej stosuje się wobec osadzonego w celu czasowego odosobnienia.

2. Cella zabezpieczająca składa się z:

- 1) pomieszczenia dźwiękochłonnego;
- 2) przedsionka.

3. W celu zapewnienia bezpieczeństwa, osadzonego umieszcza się w pomieszczeniu dźwiękochłonnym objętym monitorowaniem przez wewnętrzny system urządzeń rejestrujących.

4. Przedsionek celi zabezpieczającej wyposaża się w stolik, taboret, trwale mocowane oraz w umywalkę i toaletę.

§ 10. 1. Przed umieszczeniem w pomieszczeniu dźwiękochłonnym osadzonego poddaje się kontroli osobistej.

2. Do utrzymania higieny i spożycia posiłków osadzony, na czas wykonania tych czynności otrzymuje niezbędne przedmioty osobistego użytku.

3. Na czas pobytu w pomieszczeniu dźwiękochłonnym lub innym pomieszczeniu zapewniającym odosobnienie wydaje się osadzonemu odzież, bieliznę i pantofle, będące własnością zakładu karnego lub aresztu śledczego, a na czas określony w porządku wewnętrznym na sen – materac, koc i prześcieradło.

4. Poza przedmiotami wymienionymi w ust. 3 osadzony umieszczony w pomieszczeniu dźwiękochłonnym nie może posiadać żadnych innych przedmiotów.

5. W czasie pobytu w pomieszczeniu dźwiękochłonnym lub innym pomieszczeniu zapewniającym odosobnienie, należy zapewnić osadzonemu, możliwość korzystania z posiłków oraz załatwienia potrzeb fizjologicznych.

6. Sposób stosowania środków przymusu bezpośredniego w czasie wykonywania przez osadzonego czynności, o których mowa w ust. 5, dostosowuje się do możliwości ich realizacji. Na ten czas można odstąpić od zasad określających sposób stosowania poszczególnych środków przymusu bezpośredniego, o których odpowiednio mowa w § 11 i § 13 – 15.

7. Przerwanie stosowania środka przymusu bezpośredniego w celu udzielenia pomocy medycznej w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia i doprowadzenia do pracownika medycznego do wykonania świadczeń zdrowotnych, których przeprowadzenie nie jest możliwe w miejscu stosowania środka przymusu bezpośredniego nie uważa się za zakończenie stosowania środka przymusu bezpośredniego.

8. W przypadku braku możliwości umieszczenia w celi zabezpieczającej, dopuszcza się zastosowanie innego pomieszczenia zapewniającego odosobnienie, niespełniającego w pełni wymogów, o których mowa w § 9.

9. Umieszczenie w pomieszczeniu dźwiękochłonnym kilku osadzonych dozwolone jest tylko w przypadkach, w których brak jest możliwości bezpiecznego odosobnienia ich w innych pomieszczeniach jednostki.

§ 11. 1. Założenie kajdanek lub prowadnic stosuje się w celu częściowego unieruchomienia kończyn.

2. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z tyłu, a gdy osoba jest agresywna lub zagrażająca bezpieczeństwu, kajdanki można założyć także na nogi i ręce trzymane z przodu lub tyłu.

3. Jeden z chwytów prowadnicy zakłada się na ręce osadzonego lub innej osoby, a drugi przytwierdza do ręki funkcjonariusza lub jest przez niego trzymany.

§ 12. 1. Środki techniczne w postaci maski, zasłony na twarz albo kasku z przyłbicą, tłumiących głos lub zestawu głośnikowego, zapobiegające nawoływaniu do buntu lub nieposłuszeństwa stosuje się wobec osadzonego na czas niezbędny na doprowadzenie do celi zabezpieczającej lub innego pomieszczenia zapewniającego odosobnienie a także doprowadzania przed rozpoczęciem konwojowania.

2. W czasie konwojowania można zastosować środki, o których mowa w ust. 1, wobec osadzonego, który nawołując do buntu lub nieposłuszeństwa stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa konwoju.

§ 13. 1. Stosuje się pasy obezwładniające jednoczęściowe lub wieloczęściowe.

2. Pas obezwładniający jednoczęściowy stosuje się w celu unieruchomienia rąk.

3. Pierścienie, w których umieszcza się nadgarstki obu rąk, powinny znajdować się na wysokości bioder, w przedniej części tułowia.

4. Pas obezwładniający wieloczęściowy stosuje się wobec osadzonego w celu całkowitego

unieruchomienia w celi zabezpieczającej. W trakcie jego stosowania w nocy nie wydaje się pościeli.

§ 14. Kaftan bezpieczeństwa stosuje się wobec osadzonego w celu całkowitego unieruchomienia rąk.

§ 15. 1. Kask ochronny stosuje się wobec osadzonego umieszczonego w celi zabezpieczającej, w celu udaremnienia samookaleczenia głowy, po uprzednim założeniu pasa obezwładniającego jednoczęściowego lub kaftana bezpieczeństwa.

2. Środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1, można stosować wobec osadzonego w czasie konwojowania lub doprowadzania.

§ 16. Na czas stosowania pasa obezwładniającego jednoczęściowego lub kaftana bezpieczeństwa osadzonego umieszcza się w celi zabezpieczającej lub innym pomieszczeniu zapewniającym odosobnienie, z zastrzeżeniem § 15 ust. 2.

§ 17. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w § 13 – 15, nie może powodować nadmiernego ucisku, a także utrudniać oddychania i tamować obiegu krwi.

§ 18. Wodne środki obezwładniające stosuje się w celu krótkotrwałego obezwładnienia.

§ 19. 1. Siatkę obezwładniającą stosuje się w celu częściowego unieruchomienia.

2. Siatkę obezwładniającą miota się z broni palnej lub innych urządzeń albo zarzuca ręcznie.

§ 20. 1. Chemiczne środki obezwładniające i inne środki o podobnym działaniu, stosuje się w celu krótkotrwałego zakłócenia zdolności widzenia lub obezwładnienia.

2. Chemiczne środki obezwładniające i inne środki o podobnym działaniu stosuje się ręcznie lub miota z broni palnej albo z innych urządzeń.

§ 21. Urządzenie olśniewające stosuje się w celu krótkotrwałego zakłócenia widzenia, zwłaszcza dla wsparcia stosowania innych środków przymusu bezpośredniego.

§ 22. Petardy lub inne środki hukowo -błyskowe, stosuje się w celu krótkotrwałego zakłócenia orientacji. Można je stosować na otwartej przestrzeni i w pomieszczeniach zamkniętych.

§ 23. Środki do obezwładniania za pomocy ładunku elektrycznego stosuje się w celu krótkotrwałego obezwładnienia.

§ 24. W czasie stosowania wodnych środków obezwładniających, chemicznych środków obezwładniających lub innych środków o podobnym działaniu oraz petard lub innych środków hukowo-błyskowych, a także środków do obezwładniania za pomocą ładunku elektrycznego, należy uwzględnić ich właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.

§ 25. 1. Pałkę służbową stosuje się w celu odparcia czynnej napaści lub pokonania oporu.

2. Zabrania się:

- 1) zadawania uderzeń i pchnięć pałką służbową w głowę, szyję oraz brzuch;
- 2) zadawania uderzeń rękojęścią pałki służbowej;
- 3) stosowania pałki służbowej wobec osoby, której założono, pasy obezwładniające, kaftan bezpieczeństwa, kajdanki na ręce lub nogi albo która jest unieruchomiona siatką obezwładniającą lub użyto środka do obezwładniania za pomocą ładunku elektrycznego.

3. Uderzenia i pchnięcia pałką służbową mogą być zadawane we wszystkie części ciała w celu odparcia bezpośredniego zamachu na życie lub zdrowie ludzkie.

§ 26. Pociski niepenetracyjne, miotane z broni palnej lub innych urządzeń, stosuje się w celu obezwładnienia. Przepisów § 27 ust. 2 nie stosuje się.

§ 27. 1. Decydując o użyciu broni palnej lub psa służbowego bez kagańca, funkcjonariusz jest obowiązany postępować ze szczególną rozwagą, traktując broń palną oraz psa służbowego bez kagańca, jako ostateczne środki działania.

2. Jeżeli nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 20 ust. 2 ustawy, funkcjonariusz przed użyciem broni palnej lub psa służbowego jest obowiązany:

- 1) wezwać osadzonego lub inną osobę do zachowania zgodnego z prawem, a w szczególności do natychmiastowego porzucenia broni lub niebezpiecznego narzędzia, zaniechania ucieczki, odstąpienia od bezprawnych działań lub użycia przemocy; wezwanie w stosunku do innej osoby należy poprzedzić okrzykiem „*Służba Więzienna*”;

2) w razie niepodporządkowania się wezwaniu określone w pkt 1, uprzedzić o możliwości

użycia broni palnej lub psa służbowego okrzykiem „*Stój bo strzelam*” albo „*Stój bo użyję psa*”.

§ 28. 1. Użycie broni palnej polega na oddaniu strzału w kierunku osoby.

2. Użycie psa służbowego polega na puszczeniu psa w kierunku osoby.

3. W razie podjęcia ucieczki przez osadzonego z terenu zakładu karnego lub aresztu śledczego, funkcjonariusz może użyć broni palnej lub psa służbowego dopiero wówczas, gdy osadzony wkroczy na pas ochronny wyznaczony pomiędzy linią ogrodzenia zewnętrznego i linią wewnętrzną lub w służę bramy wjazdowej.

4. O każdym przypadku użycia broni palnej lub psa służbowego funkcjonariusz jest obowiązany niezwłocznie powiadomić bezpośredniego przełożonego.

§ 29. 1. Jeżeli wskutek zastosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni palnej lub psa służbowego nastąpiło zranienie człowieka, funkcjonariusz jest obowiązany, z zachowaniem bezpieczeństwa własnego i osób postronnych, udzielić pierwszej pomocy lub zapewnić jej udzielenie, a następnie spowodować udzielenie pomocy medycznej.

2. Jeżeli wskutek zastosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni palnej lub psa służbowego nastąpiło zranienie lub śmierć człowieka, funkcjonariusz jest obowiązany bezzwłocznie powiadomić o tym kierownika jednostki oraz zabezpieczyć miejsce zdarzenia i, w miarę możliwości, ustalić świadków zdarzenia.

3. Kierownik jednostki jest obowiązany zawiadomić właściwego prokuratora o skutkach, o których mowa w ust. 2.

§ 30. Funkcjonariusza, który użył broni palnej lub psa służbowego, w przypadkach określonych w art. 20 ustawy, poddaje się niezwłocznie konsultacji psychologicznej.

§ 31. 1. Funkcjonariusz, który użył broni palnej lub psa służbowego, sporządza protokół.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) nazwę jednostki organizacyjnej Służby Więziennej gdzie użyto broni palnej lub psa służbowego,
- 2) datę sporządzenia protokołu,
- 3) datę i godzinę użyci broni palnej lub psa służbowego,
- 4) dane osoby, która podjęła decyzję o użyciu broni palnej lub psa służbowego,
- 5) dane identyfikacyjne użytej broni oraz ilość użytej amunicji lub nazwę psa służbowego i jego numer elektroniczny,
- 6) dane personalne osoby, wobec której użyto broni palnej lub psa służbowego,

- 7) podstawę prawną użycia broni palnej lub psa służbowego,
- 8) informację o ostrzeżeniu o możliwości użycia broni palnej lub psa służbowego,
- 9) miejsce i okoliczności użycia broni palnej lub psa służbowego oraz skutki ich użycia,
- 10) dane personalne świadków zdarzenia,
- 11) rodzaj udzielonej pomocy, wyniki badań i zakres udzielonej pomocy lekarskiej, podpis i pieczęć lekarza opatrzoną datą i godziną,
- 12) dane personalne osoby, która sporządziła protokół,
- 13) decyzje kierownika jednostki po zapoznaniu się z treścią protokołu,
- 14) podpis i pieczęć kierownika jednostki opatrzoną datą i godziną.

§ 32. Po zapoznaniu się z protokołem, o którym mowa w § 31, kierownik jednostki wszczyna postępowanie wyjaśniające.

§ 33. 1. W czasie konwojowania lub doprowadzania wykorzystując kajdanki lub urządzenia techniczne powodujących blokadę stawu kolanowego, jako środka profilaktycznego, o którym mowa w art. 19 ust. 6 ustawy stosuje się następujące zasady:

- 1) kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu, a w przypadku kajdanek zespolonych na ręce i nogi;
- 2) urządzenia techniczne powodujące blokadę stawu kolanowego zakłada się na nogę w celu ograniczenia możliwości swobodnego poruszania się osoby.

2. W przypadku zapobieżenia objawom czynnej agresji lub autoagresji można założyć kajdanki na ręce trzymane z tyłu lub na ręce trzymane z tyłu i nogi.

3. Zasady, o których mowa w § 17, stosuje się odpowiednio.

§ 34. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 2010 r.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi realizację upoważnienia ustawowego zawartego w art. 22 ustawy

z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr ..., poz. ...).

Rozporządzenie reguluje szczegółowe warunki stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w stosunku do osób pozbawionych wolności jak i innych osób, o których mowa w art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

Część ogólna (§ 1 - §7)

W projekcie rozporządzenia określa się zakres przedmiotowy i podmiotowy proponowanego do wprowadzenia aktu wykonawczego (§1), podano definicję używanych w projekcie pojęć precyzując znaczenie słów „osadzony” oraz „dowódca zmiany” (§2), a także zawarto nakaz stosowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej wyłącznie tych środków przymusu bezpośredniego, które są wymienione w ustawie o Służbie Więziennej, uprawniając do jednoczesnego użycia kilku środków oraz nakładając na funkcjonariuszy obowiązek dokumentowania stosowania środków przymusu bezpośredniego albo użycia broni palnej lub psa służbowego (§3). W § 4 określono katalog osób, które w zależności od posiadanych uprawnień podejmują decyzję o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, a także unormowano sytuacje stosowania środków przymusu bezpośredniego przez samego funkcjonariusza w przypadku usiłowania zamachu na życie lub zdrowie ludzkie, usiłowania ucieczki przez osadzonego, a także w pościgu za osadzonym oraz sposób dokumentowania tych czynności. Określono zasady udzielania osadzonym, wobec których użyto środków przymusu bezpośredniego pomocy medycznej, objęcia ich opieką wychowawczo - psychologiczną, sposobu dokumentowania tych czynności i opiniowania w przedmiocie dalszego stosowania środków przymusu bezpośredniego (§ 5). Projektowane rozwiązanie znacznie upraszcza sposób dokumentowania użycia środków przymusu bezpośredniego, wzorując się na podobnych rozwiązaniach stosowanych obecnie przez inne służby np. Policję. Proponuję się ujednoczenie formy dokumentowania tych czynności wprowadzając notatkę służbową ze wskazaniem jej niezbędnych elementów. W § 6 i 7 określono szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli zachowania osadzonego w trakcie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz decydowania o zaprzestaniu stosowania środków.

Wskazanie ogólnych zasad dotyczących poszczególnych środków przymusu bezpośredniego (§ 8 - § 26)

W projektowanych paragrafach wskazano ogólne dyrektywy regulujące sposób stosowania poszczególnych środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Wzmiankowane dyrektywy zostały przeniesione w większości wprost z dotychczas obowiązującego aktu prawnego regulującego kwestie zasad użycia środków przymusu bezpośredniego. Rzeczone reguły podyktowane są potrzebą jak najmniejszego wyrządzenia szkody osobie, wobec której będą stosowane. Na zakres przedmiotowy regulacji wpływ miały względy bezpieczeństwa zarówno funkcjonariuszy jak i osób, wobec których dane środki przymusu bezpośredniego będą stosowane. Istotną zmianą w stosunku do obowiązujących regulacji jest sposób stosowania kajdanek (§11). Zgodnie z nową formułą funkcjonariusz stosując ten środek zakłada kajdanki na ręce trzymane z tyłu, a nie jak to było dotychczas na ręce trzymane z przodu. W § 9 i 10 opisano szczegółowe zasady umieszczenia w celi zabezpieczającej, określając warunki jakie powinno spełniać takie pomieszczenie, głównie ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa osadzonemu. W § 12 opisano zasady stosowania nowego środka przymusu bezpośredniego - środki techniczne w postaci maski, zasłony na twarz albo kasku z przyłbicą, tłumiących głos lub zestawu głośnomówiącego, zapobiegające nawoływaniu do buntu lub nieposłuszeństwa. Jego zadaniem jest ograniczenie pola widzenia osoby, wobec której go zastosowano oraz ograniczenia możliwości nawiązywania kontaktu głosowego z innymi osobami. W § 13 opisano zasady stosowania pasów obezwładniających. Biorąc pod uwagę

postęp technologiczny uwzględniono możliwość zastosowania innych tego typu pasów (pasy wieloczęściowe), których użycie ze względu na bezpieczeństwo i łatwiejszy sposób stosowania jest praktyczniejsze w stosunku do obecnie stosowanych pasów trzyczęściowych. Podobną zasadę zastosowano przy regulacji dotyczącej § 20 i 22 dopuszczając uwzględniając postęp technologiczny w dziedzinie chemicznych środków obezwładniających oraz środków hukowo – błyskowych. Nowe rozwiązania w tej dziedzinie pozwalają na skuteczniejsze i bezpieczniejsze użycie innych środków o podobnym działaniu. Opisano zasady użycia nowego środka przymusu bezpośredniego – środka do obezwładniania za pomocą ładunku elektrycznego (§23). Wyposażenie Służby Więziennej w taki środek podniesie efektywność działania funkcjonariuszy, którzy bez konieczności nawiązywania ryzykownego kontaktu fizycznego z osadzonym lub inną osobą, będą w stanie je obezwładnić. Skuteczność tej formy środka przymusu odsuwa także potrzebę zastosowania broni palnej. W projekcie rozporządzenia zmieniono zasady użycia pałki służbowej (§25) zezwalając funkcjonariuszom na zakładanie blokad i dźwigni.

Pozostałe zasady stosowania środków przymusu bezpośredniego nie uległy zmianie w stosunku do obowiązujących regulacji prawnych.

Użycie broni palnej (§27 - § 28)

W projekcie rozporządzenia określono zasady postępowania funkcjonariuszy przed użyciem broni palnej lub psa służbowego. Wprowadzono ogólną dyrektywę zakładającą, iż przy podejmowaniu decyzji o użyciu broni palnej lub psa służbowego bez kagańca, należy postępować ze szczególną rozważą, traktując użycie broni lub psa, jako środek ostateczny (§27). Proponuje się, jako regułę, rezygnację ze strzału ostrzegawczego. Należy podkreślić, iż zasadniczym i nienaruszalnym w świetle prawa warunkiem użycia broni jest wymóg podejmowania decyzji o użyciu broni palnej ze szczególną rozważą, traktując broń jako środek ostateczny w sposób nie stwarzający zagrożenia

dla osób postronnych. Biorąc pod uwagę szybki rozwój urbanizacji obszarów zabudowanych, zarówno w miastach, jak i na wsiach (większość jednostek penitencjarnych jest położona na terenie miast lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie), a co za tym idzie wzrost gęstości zaludnienia i zauważalny ubytek wolnych przestrzeni oraz możliwości techniczne broni palnej (możliwość śmiertelnego rażenia celu na całej długości lotu pocisku, także podczas swobodnego jego spadania) należy stwierdzić, że oddanie strzału ostrzegawczego w większości przypadków zagraża bezpieczeństwu osób postronnych, funkcjonariusza lub osoby względem której ma nastąpić użycie broni palnej. Niemożliwe jest oddanie strzału ostrzegawczego z bezwzględnym zachowaniem warunków bezpieczeństwa ww. osób lub przewidzenie wszystkich związanych z nim zagrożeń. Tak, więc wymóg stosowania strzału ostrzegawczego – jako zamysł ochrony życia i zdrowia ludzkiego - w zmieniających się realiach dzisiejszego świata, przestał pełnić swoją funkcję prewencyjną i sam generuje zagrożenia, przeciwko którym został stworzony.

Zasady udzielania pomocy oraz postępowania po zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego, użyciu broni palnej lub psa służbowego (§ 29 - §30)

W projekcie określono zasady postępowania po użyciu środków przymusu bezpośredniego, broni palnej lub psa służbowego (§29), poprzez rozdzielenie pierwszej pomocy i pomocy medycznej. Jeżeli skutek użycia środka przymusu bezpośredniego oraz broni palnej nastąpiło zranienie osoby lub pojawiły się widoczne objawy zagrożenia dla życia lub zdrowia, funkcjonariusz udziela niezwłocznie tej osobie pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zapewnia pomoc medyczną. Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu bezpośredniego, broni palnej lub psa służbowego nastąpiło zranienie lub śmierć człowieka, funkcjonariusz jest zobowiązany do bezzwłocznego powiadomienia o zdarzeniu przełożonego, zabezpieczenia miejsca zdarzenia oraz w miarę możliwości ustalenia świadków zdarzenia. § 30 wprowadza obowiązek poddania niezwłocznej konsultacji psychologicznej funkcjonariusza, który użył broni palnej lub psa służbowego, w przypadkach określonych w art. 20 ustawy. Określono sposób dokumentowania faktu użycia broni palnej lub psa służbowego oraz obowiązek zarządzenia przez kierownika jednostki postępowania wyjaśniającego w tej sprawie (§ 31 i 32)

Użycie środków przymusu bezpośredniego, jako środków profilaktycznych (§33)

Wprowadzono uregulowanie wynikające z art. 19 ust. 6 ustawy o Służbie Więziennej, dotyczące stosowania środków przymusu bezpośredniego, jako środków profilaktycznych, co jest nowością w stosunku do poprzednio obowiązującego rozporządzenia. Środki te mogą być stosowane w czasie konwojowania lub doprowadzania osadzonych. Określono zasady i sposób użycia kajdanek, jako

zasadę przyjmując zakładanie kajdanek na ręce trzymane z przodu (inaczej niż przy użyciu jako środka przymusu bezpośredniego) Blokada stawu kolanowego jest nowoczesnym środkiem przymusu bezpośredniego, mającym na celu zapobieżenie ewentualnej ucieczce osoby konwojowanej lub doprowadzanej. Działanie tego środka polega na unieruchamianiu w przypadku wykonywania gwałtownych ruchów (a więc w czasie ucieczki czy przejawów agresji) stawu kolanowego, w taki sposób, by osoba, wobec której go zastosowano nie mogła rozprostować nogi. Zważywszy, iż urządzenie to przy swojej efektywności jest łatwe do ukrycia pod warstwą odzieży, jego stosowanie pozwoli także na w pełni dyskretne i profesjonalne konwojowanie osoby oraz poprawi komfort wykonywania zadań służbowych przez funkcjonariuszy. Ponadto zastosowanie tego środka przymusu bezpośredniego może spowodować ograniczenie wykorzystania innych środków, lub nawet broni palnej.

Projektowane rozporządzenie nie jest objęte prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i przepisów technicznych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.)

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z późn. zm.) projekt został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje rozporządzenie.

Projekt rozporządzenia dotyczy osób pozbawionych wolności oraz innych osób, o których mowa w art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

Projekt rozporządzenia został przedłożony do konsultacji: Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa, Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Krajowej Radzie Sądownictwa. Wyniki konsultacji zostaną omówione po ich zakończeniu.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.

Przedmiotowa regulacja generalnie nie spowoduje konieczności poniesienia dodatkowych wydatków z budżetu państwa, z wyjątkiem zakupu nowych środków przymusu bezpośredniego, które dokonywane będzie z bieżących środków więziennictwa, przeznaczonych na ten cel przez poszczególne jednostki penitencjarne.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Przedstawione w projekcie rozporządzenia rozwiązania prawne nie będą miały wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym także na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wskazanie źródeł finansowania.

Koszty związane z wejściem projektowanego rozporządzenia pokrywane będą z wydatków bieżących więziennictwa.